

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО "ВІДКРИТИЙ
МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ "УКРАЇНА"
ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

27 жовтня 2023 року

м. Мукачєво

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 23 листопада 2023 р.)*

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології, ректорка Мукачівського державного університету (**голова**);

Моргун А. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій, деканеса гуманітарного факультету Мукачівського державного університету;

Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Мукачівського державного університету;

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Мукачівського державного університету;

Мовчан К. М. – старша викладачка кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій, директорка наукової бібліотеки Мукачівського державного університету;

Постельжук О. М. – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувачка кафедри інформаційних та комп'ютерних технологій Відокремленого структурного підрозділу ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Дубенська філія.

Тези доповідей представлені в авторській редакції.

Відповідальність за якість публікацій, достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори.

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Мукачєво, 27 жовтня 2023 р. – Мукачєво : Мукачівський державний університет, 2023. – 122 с.

Збірник містить тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика», які висвітлюють сучасні тенденції та стратегії розвитку бібліопсихології, бібліопедагогіки, бібліотерапії, бібліографістики в освіті; проблеми та перспективи застосування бібліопсихології, бібліопедагогіки, бібліотерапії, бібліографістики в бібліотечній справі, педагогіці, психології та освіті.

Видання призначене для науковців, викладачів, здобувачів освіти, бібліотекарів, педагогів, психологів та інших практичних фахівців.

3. Круглов В. Чому під час війни важливо читати: книга – засіб боротьби проти ракет та ворожого ІПСО. URL : https://lb.ua/blog/victor_kruglov/580406_chomu_pid_chas_viyni_vazhливо_chitati.html.

4. Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затвердження операційного плану її реалізації на 2023–2025 роки : розпорядження Кабінету міністрів України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-rozvytku-chytannia-na-period-do-2032-roku-chytannia-iaк-zhyttieva-s190-30323>.

УДК 021.4:373.3.091.12:005.963.3(043.2)

МОНИЧ Н. О., ЛАЛАК Н. В.

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ЕКСКУРСІЯ В БІБЛІОТЕКУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

В умовах інформаційної глобалізації інтерес до читання стрімко падає, що є загальносвітовою тенденцією. Відбувається не лише відчуження дітей від книги, занепад загальної книжкової культури, а й втрата національних книжкових традицій. В контексті сьогодення надзвичайно актуальною є популяризація дитячої книги в освітньому середовищі початкової школи (на уроках та в позаурочний час). У Державному стандарті початкової освіти [2]. зазначено, що однією із пропонованих форм роботи з молодшими школярами є екскурсія. Зміст екскурсій повинен мати безпосередній зв'язок із пройденим на попередніх уроках матеріалом або випереджувальний характер. У той же час отримані на екскурсіях результати спостережень і зібрані матеріали доцільно використовувати на наступних уроках, реалізуючи міжпредметні зв'язки.

Теоретичні та практичні аспекти проведення екскурсій на уроках досліджували Т. Васютіна, С. Галасюк, Л. Добровольська І. Друць, О. Коваленко, Ю. Кулінка, О. Подліняєва, К. Романенко, Л. Романенко, Н. Сташевська, О. Толочик, з іноземних дослідників: К. Брін, К. Грін, К. Платоніта тощо. Цінними для нашого дослідження є наукові доробки К. Мовчан, у яких популяризується роль дитячої книги та бібліотечна справа. Головна дидактична мета екскурсій інтегрованого курсу «Я досліджую світ» початкової школи – формування нових знань через спостереження за природними, соціальними, виробничими об'єктами і явищами, долучення здобувачів освіти до дослідницької діяльності: аналізу й порівняння властивостей об'єктів, явищ, їх закономірностей з метою узагальнення інформації, пізнання навколишнього світу. У публікаціях останніх років подається таке визначення дефініції «екскурсія» – це особлива форма навчальної та позаурочної роботи, в якій здійснюється спільна діяльність вчителя-екскурсовода і здобувачів освіти – екскурсантів у процесі вивчення явищ дійсності, що спостерігаються в природних умовах (пам'ятники історії та культури, пам'ятні місця, природа та ін.) або в спеціально створених сховищах колекцій (музей, виставка).

Характеризуючи місце екскурсійної діяльності в освітньому середовищі початкової школи необхідно враховувати, що екскурсія – це наочний метод отримання певних знань, виховання шляхом відвідин за задалегідь розробленою темою певних об'єктів (музей, історичний комплекс, архів, бібліотека і т. д.) із спеціальним керівником (екскурсоводом). Існують різні підходи до класифікації екскурсій. Вирізняють екскурсії за змістом, за складом учасників, за місцем проведення, за способом руху і за формою проведення. За змістом екскурсії є оглядові (багатопланові) та тематичні. Оглядові екскурсії – це екскурсії, що дають загальне уявлення про об'єкт (в нашому випадку – бібліотеку), відомих особистостей. Відмінність оглядової екскурсії від тематичної простежується у змісті, глибині розкриття матеріалу.

Проаналізуємо особливості проведення екскурсії в бібліотеку на уроці «Я досліджую світ». Під час вступної бесіди вчитель окреслює тему, мету екскурсії, актуалізує набутий досвід здобувачів освіти, наголошує, що сила книг безмежна, адже вони з дитинства допомагають зрозуміти навколишній світ, розповідає про історію книги, звичаї, традиції їх читання тощо. Перед екскурсією вчителю варто наголосити дітям про правила поведінки у бібліотеці, а саме: дотримуватися порядку і тиші; не порушувати розстановку книг на полиці; поводитися з книгами акуратно, берегти їх, якщо необхідно – підклеїти, відремонтувати книгу; повертати книги слід своєчасно.

У ході екскурсії бібліотекар знайомить дітей зі своєю працею, допомагає їм вибрати книги. Наголошує, що слово «бібліотека» складається з двох частин – бібліо і тека й тлумачиться як книгосховище. Розповідь бібліотекаря пов'язана з тим, що є дуже корисні книги-словники, довідники та енциклопедії і є старовинні книги, написані дуже давно, а всі ці книги зберігаються у бібліотеці. Наголошує, що у кожній книзі є свій номер, який складається з букв та цифр, це – шифр книжки. За цим шифром можна дізнатися адресу книжки: поверх і полицю, де вона зберігається. В ящиках-каталогах зберігаються картки з назвами та шифрами всіх книжок. Бібліотекар заводить на кожного читача формуляр [4]. Самостійна робота учнів під час екскурсії супроводжується коментарями вчителя. Важливим етапом уроку-екскурсії є звітування дітей про виконану роботу, фотозвіт та демонстрація зібраного матеріалу. За необхідності вчитель (або учень) може виступити з додатковими повідомленнями. Завершується екскурсія заключною бесідою, підведенням підсумків, фото- або відеозвітом.

Таким чином, хоча сучасних дітей все більше захоплює Інтернет та гаджети, ми повинні ще з дитинства виховувати у здобувачів освіти любов до книги, бережне до неї ставлення, розвивати художній смак. Саме бібліотека допомагає залучати дітей до читання книжок. Тому сучасним вчителям початкових класів варто активізувати проведення екскурсій у бібліотеку як на уроках, так і у позаурочний час. Як показує практика, екскурсії сприяють формуванню у відвідувачів високої духовності, патріотизму, поваги до української історії, мови і культури, збагачують знання та розширюють світогляд. Резюмуючи, можемо зазначити, що екскурсійна

діяльність популяризує роботу бібліотекаря і сприяє підвищенню позитивного іміджу бібліотеки та бібліотечної професії.

Список використаних джерел

1. Гришук А. Словник українського педагога. Київ: КВІЦ, 2015. 405 с.
2. Державний стандарт початкової освіти / Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи. Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
3. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей». URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. 40 с.
4. Лалак Н. В., Мовчан К. М. Друковані та електронні книги: історичний аспект *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*: зб.наук. пр. Мукачево: Вид-во МДУ, 2017. Випуск 1(5), С. 35–37.
5. Лавренова М, Лалак Н., Фенчак Л. Особливості створення освітнього середовища для молодших школярів в контексті Нової української школи *Vzdelávanie a spoločnosť V. Medzinárodný konferenčný Zborník. Prešov 2020.* s. 72–80.

УДК 37.01:028.8:615.85:001.895(043.2)

МОРГУН А. В.

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ПЕДАГОГІЧНА БІБЛОТЕРАПІЯ ЯК НОВІТНЯ ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ

У системі освіти України нині відбуваються прогресивні зміни, пов'язані з оновленням змісту, форм і методів у професійній діяльності вчителів початкової ланки освіти для пошуку нових перспективних технологій навчання та виховання учнів відповідно до європейських вимог та професійних стандартів. Особливий інтерес до вивчення новітніх терапевтичних технологій приваблюють все більше педагогічних працівників з метою розвитку ключових освітніх компетентностей учнів.

Розв'язання проблеми модернізації сучасного освітнього процесу, його особистісно-діяльнісний аспект ґрунтується на впровадженні педагогічної бібліотерапевтичної техніки. Саме вона є основним положенням нової парадигми освіти. Від неї залежать індивідуальна освітня траєкторія учня та програма його життєдіяльності в цілому.

Про вплив книги на людину було відомо з давніх часів, тільки на початку нашого століття почали розглядати книгу як засіб для зміни мислення або поведінки людини. І тільки на сьогодні це питання постало перед учителем початкової ланки освіти, як заохотити дитину з раннього віку до читання книжок з метою вирішення її психологічних та побутових проблем, покращення навчальної діяльності, виховання особистісних орієнтирів у просторі соціальних чинників, підготовки життя у соціумі через засоби педагогічної бібліотерапії.

Педагогічна бібліотерапія – галузь психолого-педагогічних знань про цілющий вплив книги на психіку людини, що має катарсисний ефект для інформаційної та духовної гармонії особистості. Головна мета полягає в

Кампов Н. С.	
ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА ЯК ЗАСІБ ВІЛЬНОГО ПОШИРЕННЯ ЗНАНЬ	34
Крижанівський Р. В., Даниленко М. П.	
БІБЛІОТЕЧНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ: ФОРМИ І МЕТОДИ	36
Матвійчук А. О.	
ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ ЗАСОБАМИ КНИГИ	38
Монич Н. О., Лалак Н. В.	
ЕКСКУРСІЯ В БІБЛІОТЕКУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	40
Моргун А. В.	
ПЕДАГОГІЧНА БІБЛОТЕРАПІЯ ЯК НОВІТНЯ ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ	42
Моргун А. В., Петрова А. В.	
БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА	44
Моргун А. В., Шершун Я. В.	
ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК	46
Моргун А. В., Шутко М. В.	
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ	47
Мотичка В. І., Прокопович Л. С.	
УСІ ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО ДРУКОВАНОЇ КНИГИ	49
Назарук Н. А.	
ПРОЄКТИ З ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ: З ДОСВІДУ РОБОТИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ДІТЕЙ	51
Орлов Д., Мовчан К. М.	
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА МДУ – АМБАСАДОР ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ	54
Папста Д., Мовчан К. М.	
ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ	55
Патрикей С. А.	
РОБОТА З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ У МОЛОДІЖНОМУ ПРОСТОРІ «НОТА»	56
Петрова А. В.	
ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ У СФЕРІ БІБЛОТЕРАПЕВТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	59
Плитус О. С.	
БІБЛІОТЕКА КОЛЕДЖУ ЯК ЦЕНТР ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ	61
Пономаренко Л. О.	
ДЖЕРЕЛА ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДОМИХ БІБЛІОТЕКОЗНАВЦІВ, БІБЛІОГРАФІВ, КНИГОЗНАВЦІВ	63

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>